

sért nem, hát ezért is „szükség van itt pár ifjú norvég verselőre”.

CSALA BERTALAN

(Szerkesztette Kovács katáng Ferenc, Új Mandátum Könyvkiadó, Budapest, 2004, 96 oldal, 1470 Ft)

JOHN RIDLAND:

Ballada Brahms névjegyére

Egy könnyű-törékeny kötet csúszik a tenyerembe észrevétlen, és befészkel magát oda. Hát jó, megvizsgálom. Nézegetem a piros-barna borítót és a két irányba szurkáló töltőtollhegyeket, melyek akár az egyik vers ikonjai is lehetnének: „Éreztem valamit halálakor, / de nem szúrt át sem felül, sem aló” (*Első villanel-lám*).

Ez a pátoszmentes ünnepélyesség jellemző John Ridland majd mindegyik versére. De csak olyan mértékű fennkölttség hatja át a sorokat, amely elengedhetetlen ahhoz, hogy az ember ne csavarodjon be teljesen. Bár arról az alkotóról, aki lefordította a *János vitéz*t, méltán gondolhatnánk, hogy bővelkedik a mesefiguráktól zajos szentimentalizmusban, de azért ne felejtjük el, hogy Petőfi eredetileg Iluska halálával fejezte volna be a történetet.

Hasonló szívet melengető és szívet fagyasztó ambivalencia jelenik meg a *Régi barátanom neve egy másik költő versében* című alkotásban. A régi kedves felbukkanása kapcsán természetesen együtt hatódnak meg a költővel, de azért nem ködösül el annyira a szemünk, hogy ne látnánk: a szeretett lány gömbölyded formái már csupán néhány betű ívében fedezhetők fel egy költőtárs elégiájában.

Az agyszerkentő kétértelműség mellett vizuális pompa fogadja a verssorok között bókászó olvasót. Szerencsére a finom rajzolatú képek nélkülözik a barokkos túlzásokat, visszafogottak és kimunkáltak. A „felhőfűrtök”, a „kisimuló vizek”, a „sziklagerinc csigolyái”, a „gyásztól üres özvegy”, a „cukorfenyő”, a „gazdag magány”, a „pepita légy” vagy a „gyönyörű amerikai mosoly”, sőt még a „pókbűvölő dal” is arról zenélnék, hogy az élet akkor is lehet szép, amikor semmi szemet gyönyörködtető nincs benne.

Fontos megemlíteni még a költő erős kötődését a magyarokhoz. Nem a véletlen műve volt a *János vitéz* fordítása sem. John Ridland megfordult nálunk, és a sors akaratának köszönhetően Kodolányi János – a kötet egyik fordítója – épp a János pincébe vitte őt és feleségét vacsorázni. Az étterem falait János vitéz kalandjai díszítik, tehát a beszédtéma és a későbbi fordítási téma is adva volt. A fordításról vers-

ben is megemlékeznek: *A János vitéz fordítása közben*. Az interpretálásra készülve Ridland sok mindent kiderített a magyarokról, s a lázas munka közben igencsak megszerette őket. Nem csoda hát, hogy olyan kedves-tragikus sorokat írt Radnótiról és Szép Ernőről, hogy az azt hihetnénk, honfitársunk írta a verset.

Már csak a balladáról kell szót ejtenünk; a balladáról, amely Brahms névjegyére íródott, és amely a kötet címadó verse is egyben. A fordító, Szabó T. Anna olyan dallamosan tolmácsolja a Bécsben játszódó amerikai balladát, hogy a keringő ritmusa szinte a fülünkben rezeg, és érzékenyen tárja elénk a „mi lett volna, ha” szituációját, amely gyakran kiegészül a „mi lenne, ha most” gondolatával – de persze a végén nem történik semmi. Pontosabban úgy nem történik semmi, hogy közben megszédülünk a „mi minden történhetett volna” súlyától. Mint a madár, aki egyszer csak saját árnyékára repül: „megzuhan néhány madár, / Ha árnyékára rátalál, / Ám egyensúlyuk hamar visszanyerik”.

Ridland igazi mágus. Látszólag nagy utazásra visz, pedig csak saját tengelyünk körül forogtat meg minket. Ezt csinálja utána valaki.

FINY PETRA

(Szerkesztette Kodolányi Gyula, Európa Könyvkiadó, Budapest, 2004, 90 oldal, 1600 Ft)

KOVÁCS ISTVÁN:

Kézmozdulat a szürkületben

Kovács István *Kézmozdulat a szürkületben* című verseskötete a költő, műfordító, történész és diplomata egy évtizedes költői termésének gondosan összefűzött csokra. Címadó versében az elmúlás és az örökkévalóság ellentéte, a múlt és a jelen kapcsolata jelenik meg: „A megőszült kézmozdulat / foszforeszkálva szertefoszlik. / De örökkévalóság / a végtelen arcok kalodájából / félszegen kibomló mosoly, / Felvinc utolsó asszonyáé.” Van-e elmúlás vagy minden örökkévaló? Változik-e a történelem vagy csak a szereplők váltják egymást időről időre? Miként viszonyulhat az ember a múlt és a jelen eseményeihez? Ezek a kérdések formálják egységgé Kovács István új kötetének darabjait.

Egy másik, az imént említettől nem teljesen független kérdés szintén a történelemhez kapcsolódik. Hol a helyünk a világban, hol a helyünk a történelemben? Irodalomértők szemében talán eretnekségnek tűnik a versek értelmezéséhez a szerző biografikus adatait segítségül hívni, ám esetünkben mégis érdemes megtenni ezt, mert egészen különleges tapasztalathoz vezet. Kovács István történész és költő. Számos költőnk számos történelmi vonatkozása-